

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

להסדר שבין בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי-טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, יובנק – לשעבר בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג' - טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ – הפעלת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים

א. פתח דבר

בפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין התאגידים הבנקאיים: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ (להלן: "**הבנקים חברי המיזם**") לבין ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג' - טק הנדסת מימון בע"מ (להלן: "**הקבלן**") ורויטרס ישראל בע"מ (להלן: "**רויטרס**") בדבר מיזם משותף (להלן: "**המיזם**") שיעסוק בתפעול של מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים. בקשה זו נעשתה לאור פקיעתו של הפטור האחרון – השלישי במספר – שניתן למיזם ביום 19 בספטמבר 2005¹ והינה למעשה בקשה להמשיך את ההסדר הכובל שקיבל פטור בעבר.²

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי ההסדר אינו מגביל את התחרות בעסקים, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו באתי למסקנה כי ראוי ההסדר לפטור לפי

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מותנה מאישור הסדר כובל: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג' - טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ - הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים; 2004 הגבלים עסקיים (להלן: "**החלטת הפטור השנייה**"). הפטור ניתן ביום 13.01.04 לתקופה של שנה וחצי ופקע ביום 12.07.05.

² החלטה בדבר מתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק כללי לישראל בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג' - טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ - הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים; 2002 הגבלים עסקיים 3013323 (להלן: "**החלטת הפטור הראשונה**"). הפטור ניתן ביום 20.1.2002 לתקופה של שנתיים.

רשות ההגבלים העסקיים

2

סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**חוק ההגבלים העסקיים**"), **בכפוף לתנאים המנויים בסיפא להחלטתי**, הכל מן הנימוקים שיפורטו להלן.

ב. ההסדר

תכליתו של ההסדר לפיו פעלו הצדדים בשנים האחרונות לאחר שקיבלו פטור, ושבינו התבקש פטור זה, הנו תחזוקו והפעלתו של מאגר נתונים ממוכן, שכולל מטריצות, סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים שונים. נתונים אלו מיועדים לניהול סיכונים שוק, כלומר לצורך הערכת הסיכון לו חשוף תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנקים השונים כתוצאה משינויים בשווקים הפיננסיים.

המאגר נשוא בקשת הפטור בא לעולם בעקבות הוראה 339 שפרסם המפקח על הבנקים, שפורסמה ב"ניהול בנקאי תקין [1] (2/97) - ניהול סיכונים". ההוראה מחייבת את הבנקים לנקוט בשורה של פעולות שמטרתן להבטיח כי הסיכונים החלים על פעילותו העסקית של הבנק יוערכו באופן נאות. אחת מפעולות אלו היא הדרישה שהערכת הסיכונים תיעשה על-ידי הבנקים בשיטה המכונה Value at Risk ("VaR"). באמצעות שיטה זו מבקשים לקבוע מהו **ההפסד** המקסימלי בהסתברות מסוימת, הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים המוחזק על ידי הבנק, תוך פרק זמן מסוים, על סמך התפתחויות צפויות של מחיר ושווי הנכסים הפיננסיים השונים הנלמדות מניסיון העבר. בהתחשב בזיקה לאירועים נתונים, תופעות מחזוריות וכיוצא באלה נסיבות אקסוגניות ואנדוגניות. כך למשל, ניתן לאמוד ברגע נתון, ובהסתמך על המאפיינים הסטטיסטיים של נתוני העבר, כי ההפסד הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים של הבנק בעשרת הימים הקרובים ברמת הסתברות של 99%, אינו עולה על מיליון ₪.

יישום מערך ניהול סיכונים בשיטת VaR מחייב שימוש בשלושה רכיבים, כדלהלן: **הרכיב הראשון** הוא מאגר נתונים המתאר את המציאות בשווקים הפיננסיים השונים בפרק זמן נתון, על-ידי איסוף נתונים פומביים כגון נתוני ריבית, שערי חליפין, שערי מניות ועוד. כן כולל המאגר ניתוח של קשרים סטטיסטיים ועיבוד נתונים ראשוני כגון קורלציות, סטיות תקן וחישוב פקטורי סיכון מיוחדים לשוק הישראלי.

הרכיב השני הוא מאגר נתוני קלט המשקף תמונת מצב של תיק הנכסים של כל בנק ספציפי ברגע נתון והוא שונה מטבע הדברים, בין בנק לבנק.

הרכיב השלישי הוא שימוש בתוכנה להערכת סיכונים הקולטת את נתוני השווקים הפיננסיים (הרכיב הראשון) ואת נתוני תיק הנכסים של הבנק (הרכיב השני) ואומדת את מידת הסיכון של הבנק (VaR) על בסיס נתונים אלה.

ההסדר שבפניי נוגע לשיתוף פעולה בין הבנקים אשר מתוכם ומצומצם לרכיב הראשון בלבד, בעוד שיישומם של השלבים הנוספים בתהליך ניהול סיכונים בשיטת VaR, נעשה באופן נפרד

רשות ההגבלים העסקיים

3

ועצמאי על ידי כל אחד מהבנקים החברים במיזם ללא כל חילופי מידע בין הבנקים באשר לנתונייהם או פעולותיהם בכל אחד מהרכיבים השני והשלישי. אבחנה זו מודגשת משום שהיא עומדת ביסוד החלטתי לתת את הפטור ומשום שלו היו מתבצעים שיתופי פעולה או חילופי מידע בין הבנקים באשר לנתונייהם או מעשייהם ברכיבים השני והשלישי – הייתי מסרבת ליתן כל פטור להסדר.

לצורך הקמת מאגר הנתונים האמור, התקשרו הבנקים חברי המיזם בהסכמים עם ד"ר מעיינה ויסמן וצוות מקצועי בראשותה וכן עם רויטרס. בגינם של הסכמים אלה נתבקשו וניתנו שלושת הפטורים הקודמים על ידי הממונה על הגבלים עסקיים. כעת, הגישו הצדדים בקשה לקבלת פטור נוסף. בקשות הפטור כולן מתייחסות לאותם הסדרים והסכמים העוסקים רק ברכיב הראשון במערך ניהול סיכונים שוק – תחזוקו והפעלתו של מאגר מידע כללי אודות נתוני שוק ללא כל ספציפיקציה הנוגעת לבנק זה או אחר.

ג. נימוקי הפטור

לאחר שרשות ההגבלים העסקיים בחנה את פעילותו של המיזם במסגרת בקשות הפטור הקודמות, ראה הממונה על הגבלים עסקיים לנכון להעניק פטור לפעילות זו בכפוף לקיומם של מספר תנאים, שהעיקריים שבהם – מניעת העברת מידע בין הבנקים ומתן גישה שוויונית לכל דורש.

עתה, לאחר הגשת בקשת הפטור הנוכחית, בחנה רשות ההגבלים העסקיים האם חלו שינויים משמעותיים בשוק, אשר עשויים לחייב את שינוי עמדתה ביחס להסדר שלפני, או את שינוי תנאי הפטור. מן הבדיקה עלה, כי תמונת הדברים נותרה דומה: לא חל שינוי נסיבות של ממש בפעילותו של המיזם בהקשר זה.

לפיכך, מן הטעמים שפורטו בהחלטת הפטור מיום 19 בספטמבר 2005, ומאחר שלא חלו שינויים ממשיים בנסיבות הרלבנטיות, ראיתי לנכון ליתן פטור בתנאים זהים לתקופה של 4 שנים נוספות.

ד. סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים שפורטו בהחלטת הפטור מיום 19 בספטמבר 2005 (תיק פטור 5493), למשך 4 שנים מהיום.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים, או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רשות ההגבלים העסקיים

4

ואלה הם התנאים למתן הפטור:

הגדרות

- "הבנקים"** - אחד או יותר מאלה: בנק לאומי לישראל בע"מ; בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ; הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ; בנק איגוד בע"מ; בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ובנק אינוסטק (ישראל) בע"מ;
- "הקבלן"** - חברת הדג'י-טק הנדסת מימון בע"מ;
- "רויטרס"** - רויטרס ישראל בע"מ;
- "הצדדים למיזם המשותף"** - אחד או יותר מאלה: הבנקים; הקבלן; רויטרס;
- "מאגר המידע"** - מאגר נתונים כלליים ממוכן לניהול סיכונים שבבעלות הבנקים;
- "שירותי מאגר המידע"** - אספקת סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים הנוגעים גם למשק הישראלי ומטריצות שונות המתארות סטיות תקן וקורלציות שונות בין סדרות הנתונים, ובלבד שכלל המידע הנמסר יהיה כללי ולא יהיה מותאם לנתוניו של בנק מסוים.

תנאים מהותיים

1. הצדדים, כולם או חלקם, לא ישתפו פעולה ולא יעבירו זה לזה מידע – במישרין או בעקיפין – לגבי הרכיבים השני והשלישי שהגדרתם בעמוד 2 להחלטתי זו.
2. מאגר המידע לא יכלול מידע המצוי בידי הבנקים ואשר העברתו בין הבנקים לבין עצמם עשויה לגרוע מן התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף.
- מבלי לגרוע מכלליות האמור, מאגר המידע לא יכלול פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע למחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים;
3. תפעול מאגר המידע ייעשה על-ידי הקבלן בעצמו, וללא התערבות מצד הבנקים;
4. שיווק שירותי מאגר המידע לגורמים חיצוניים יתבצע על ידי רויטרס בעצמה, וללא התערבות מצד הבנקים;
5. בפעילותו של מאגר המידע, יתבצעו המגעים בין הצדדים למיזם המשותף באופן המצמצם

רשות ההגבלים העסקיים

5

- כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הצדדים למיזם המשותף ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולו השוטף של מאגר המידע בלבד ולשם כך בלבד;
6. כל ההחלטות והפעולות הנוגעות למאגר המידע יתועדו בכתב בטרם או בעת עשייתן כך שיישמרו ויומצאו לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם;
7. שירותי מאגר המידע יעמדו לרשותו של כל גורם, גם אם אינו נמנה עם הבנקים, ובתנאים אשר אינם נופלים בטיבם ובאיכותם מאלו שלהם זכאים הבנקים;
8. הבנקים יקבעו את המחיר שיגבה עבור השימוש בנתוני המאגר. מחיר זה יהיה שוויוני לכל דורש ויקבע בהתאם לעלויות הכרוכות בהפעלת מאגר המידע.
9. הבנקים יהיו רשאים, ללא כל הגבלה, להשתמש בשירותיו של מאגר מידע דומה אחר, וכן להקים או להיות שותפים בהקמתו של מאגר מידע דומה אחר, ללא כל הגבלה;
10. הבנקים לא יבצעו במאגר המידע שינויים מהותיים ולא ירחיבו את פעילותו מעבר לפעילות תחזוקה ותפעול של מאגר מידע ממוכן להערכת סיכונים, אלא באישור הממונה על הגבלים עסקיים;
11. ככל שהבנקים יעבירו למאגר המידע באופן ישיר או באמצעות הקבלן נתונים שברשותם או במקרה בו ישולבו נתונים כאמור במאגר המידע בכל דרך שהיא, יועמדו הנתונים לרשות כל גורם אחר אשר עוסק או יעסוק בהקמה, תחזוק ותפעול מאגר מידע ממוכן לניהול סיכונים;
12. כל ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה יובא להכרעת הממונה.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ' חשוון תשס"ט

18 נובמבר 2008

361991 / 7402